

Sygn. akt I C 1011/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 grudnia 2017 r.

Sąd Rejonowy w Kutnie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SR Paweł Wrzesiński

Protokolant – st. sekr. sąd. Irena Anyszewska

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2017 r. w Kutnie

na rozprawie

sprawy z powództwa P. Z.

przeciwko Gminie K.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

1. zobowiązuje Gminę K. do złożenia oświadczenia woli następującej treści: „Gmina K. z siedzibą w K. przejmuje na własność fragment sieci wodociągowej o długości 230 mb wybudowanej przez P. Z. w drodze wewnętrznej we wsi R. gminie K. stanowiącej działkę gruntu oznaczoną numerem ewidencyjnym (...) za wynagrodzeniem na rzecz P. Z. w kwocie 46.125,50 (czterdzieści sześć tysięcy sto dwadzieścia pięć 50/00) złotych płatnym w terminie 7 dni, licząc od daty uprawomocnienia się wyroku, na rachunek bankowy P. Z. nr (...)”,

2. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kutnie tytułem zwrotu niewykorzystanych zaliczek:

a. na rzecz P. Z. kwotę 215,00 (dwieście piętnaście) złotych z zaliczki zaksięgowanej pod pozycją 130037 i kwotę 651,20 (sześćset pięćdziesiąt jeden 20/100) złotych z zaliczki zaksięgowanej pod pozycją 500000862202,

b. na rzecz Gminy K. kwotę 1.000,00 (jeden tysiąc) złotych z zaliczki zaksięgowanej pod pozycją 140281 oraz kwotę 114,36 (sto czternaście 36/100) złotych z zaliczki zaksięgowanej pod pozycją 500017775564,

1. zasądza od Gminy K. na rzecz P. Z. kwotę 8.213,60 (osiem tysięcy dwieście trzynaście 60/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2.400,00 (dwa tysiące czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 1011/12

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym dnia 21 listopada 2012 r. skierowanym przeciwko pozwanej Gminie K. powód P. Z. wniósł o zobowiązanie pozwanej Gminy K. do złożenia oświadczenia woli w przedmiocie zawarcia z powodem P. Z. umowy odpłatnego przejścia na własność części sieci wodociągowej, wybudowanej na działce nr (...) we wsi R., gm. K., stanowiącej drogę wewnętrzną, której przyłączenie do gminnej sieci wodociągowej nastąpiło w dniu 31 maja 2012 r. za wynagrodzeniem w kwocie 46.125,50 zł; ponadto wniósł o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych. Powód podniósł, że wobec spełnienia ustawowych przesłanek wskazanych w przepisie art. 49 § 2 k.c., przysługuje mu roszczenie o uregulowanie stosunku prawnego pomiędzy nim a Gminą odnośnie wybudowanej na działce nr (...) instalacji wodociągowej. Powód wskazała, że pomimo stosowania w projekcie oraz załączonej fakturze nazwy „przyłącze wodociągowe” dla wybudowanego

urządzenia przesyłowego, w rzeczywistości pełni on inną funkcję. O zastosowaniu wybudowanej instalacji jako nitki wodociągowej świadczy przede wszystkim: sposób jej zaprojektowania i wykonania (użyto rur PCV Dn 90 o długości 117 m), powierzchnia, na której jest usytuowana, a także możliwość korzystania z niej przez właścicieli działek położonych wzdłuż działki nr (...). W ocenie powoda wybudowana przez niego instalacja to po prostu przewód wodociągowy, którym dostarczana jest woda, a zatem stanowi ona urządzenie wodociągowe i część sieci w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. 2006 r. Nr 123 poz. 588 z późn. zm.). Powód wskazał, że zespolenie z istniejącą siecią wodociągową spowodowało przekształcenie wybudowanego przyłącza w element sieci. Powód wskazał ponadto, że wybudował także na działce nr (...) przyłącze wodociągowe stanowiące odcinek przewodu łączącego sieć wodociągową z wewnętrzną instalacją wodociągową w nieruchomości odbiorcy usług, jednakże roszczenie powoda nie uwzględnia zwrotu kosztów w powyższym zakresie i nie jest przedmiotem niniejszego postępowania. Ostatecznie precyzując stanowisko zawarte w pozwie poprzez dookreślenie treści zobowiązania nałożonego na pozwanego w orzeczeniu kończącym postępowanie, powód wniósł o zobowiązanie pozwanej Gminy K. do zawarcia z powodem P. Z. umowy przejęcia na własność fragmentu sieci wodociągowej i złożenia następującego oświadczenia woli: „Gmina K. z siedzibą w K. ul. (...), reprezentowana przez Wójta Gminy K. J. B., przy kontrasygnacie Skarbnika Gminy M. T., przejmuje na własność fragment sieci wodociągowej o długości 230 mb, wybudowanej przez P. Z., zamieszkałego w R., gm. K., w drodze wewnętrznej we wsi R. gm. K., stanowiącej działkę oznaczoną nr geodezyjnym 84/26, za wynagrodzeniem na rzecz P. Z. w kwocie 46.125,50 zł (czterdzieści sześć tysięcy sto dwadzieścia pięć złotych 50/100), płatnym w terminie 7 dni licząc od daty uprawomocnienia się wyroku na konto bankowe P. Z. nr (...)”.

/pозew – k. 2-5, pismo procesowe powoda z dnia 12 września 2017 r. – k. 432, protokół rozprawy z dnia 12 września 2017 r. – k. 433, protokół rozprawy z dnia 14 grudnia 2017 r. – k. 436-436v/

Pozwana nie uznała powództwa, wniosła o jego oddalenie, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Za oddaleniem powództwa w ocenie pozwanej przemawiały następujące argumenty. Przywołany przez powoda przepis art. 49 § 2 k.c. ma zastosowanie jedynie do urządzeń służących do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz innych podobnych urządzeń. Odpłatne przejęcie urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, o których mowa w art. 31 ustawy z 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. 2001 r. Nr 72 poz. 747) przekazywanych przez osobę spełniającą przesłanki w tym przepisie określone, nie obejmuje przyłączy kanalizacyjnych i wodociągowych wskazanych w art. 2 pkt 5 i 6 ustawy, stanowiących własność osoby, która poniosła koszty ich budowy (art. 15 ust. 2 ustawy). Zgromadzone w niniejszej sprawie dowody, które przedłożył powód jako uzasadnienie swoich roszczeń tj. projekt zagospodarowania terenu wraz z opisem instalacji i rysunkami wykonawczymi - kwiecień 2011, bezpośrednio wskazują, że inwestycja powoda na nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) dotyczyła budowy przyłącza wodociągowego, które zostało wybudowane w oparciu o warunki techniczne wymagane dla przyłączy, a nie dla innych urządzeń wodociągowych. Zgodnie z art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, przyłączem wodociągowym jest odcinek przewodu łączącego sieć wodociągową z wewnętrzną instalacją wodociągową w nieruchomości odbiorcy usług wraz z zaworem za wodomierzem głównym. Stosownie do tej definicji powód wybudował właśnie taki odcinek przewodu, który przebiega wyłącznie przez nieruchomości (działka nr (...)), które stanowią współwłasność powoda oraz pozostałych właścicieli nieruchomości położonych wzdłuż nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...). Zgodnie z art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, realizację budowy przyłączy do sieci oraz studni wodomierzowej, pomieszczenia przewidzianego do lokalizacji wodomierza głównego i urządzenia pomiarowego zapewnia na własny koszt osoba ubiegająca się o przyłączenie nieruchomości do sieci, takiej osobie nie służy roszczenie przewidziane w art. 49 § 2 k.c. Zdaniem pozwanej strona powodowa, wbrew przesłankom wynikającym z art. 49 § 2 k.c. nie wykazała ponadto, że poniosła koszty budowy przyłącza wodociągowego w kwocie dochodzonej pozwem, załączone do pozwu faktury, które składają się na wartość dochodzonego wynagrodzenia, nie stanowią dowodu poniesienia kosztu.

/odpowiedź na pozew – k. 36-39, protokół rozprawy z dnia 12 września 2017 r. – k. 433, protokół rozprawy z dnia 14 grudnia 2017 r. – k. 436-436v/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

P. Z. jest współwłaścicielem nieruchomości gruntowej zabudowanej położonej w miejscowości R., gmina K., oznaczonej jako działka o numerze geodezyjnym (...), dla której Sąd Rejonowy w Kutnie prowadzi księgę wieczystą (...), jest także współwłaścicielem w 1/12 części nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości (...), powiat (...), oznaczonej numerem ewidencyjnym jako działka (...) o pow. 0,1572 ha, dla której Sąd Rejonowy w Kutnie prowadzi księgę wieczystą (...).

/dowód: wydruk treści księgi wieczystej (...) – k. 41-46v, wydruk treści księgi wieczystej (...) – k. 47-54v/

P. Z. w 2011 r. rozpoczął budowę budynku mieszkalnego położonego na działce nr (...) we wsi R. gm. K.. Nieruchomość, na której miał być posadowiony budynek nie miała dostępu do gminnej sieci wodociągowej. P. Z. kontaktował się z Urzędem Gminy K. w celu uzyskania informacji o planowanej przez gminę inwestycji polegającej na podciągnięciu sieci wodociągowej wzdłuż drogi wewnętrznej (działka nr (...) w gm. R.), przy której znajduje się działka nr (...). Gmina nie przewidywała w najbliższym czasie odpowiedniej infrastruktury wodociągowej na wskazanym terenie.

/bezsporne/

Zadanie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odbioru ścieków na terenie, na którym położona jest nieruchomość powoda realizowane jest w całości przez Gminę K., gmina nie prowadzi wyodrębnionego przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjnego.

/bezsporne/

W dniu 11 stycznia 2011 r. Gmina K. wydała P. Z. warunki techniczne do projektowanego na jego wniosek przyłącza wodociągowego do nowo projektowanego budynku mieszkalnego położonego na nieruchomości oznaczonej numerem geodezyjnym (...), wskazano średnice przewodów przyłącza z rur PCV Ø 90 lub Ø 63 i PE Ø 40. Wydane warunki techniczne uwzględniały przebieg sieci wodociągowej przebiegającej wzdłuż drogi gminnej stanowiącej własność pozwanej Gminy K., na nieruchomości gruntowej oznaczonej jako działka nr (...), na budowę tej sieci wodociągowej Gmina K. uzyskała pozwolenie na budowę, stosownie do decyzji Starosty (...) z dnia 21.12.2007 r. Nr (...) - (...), wydane warunki techniczne odpowiadały warunkom zwykle stosowanym dla przyłączy wodociągowych. Przyłącze PCV Ø 90 lub Ø 63 miało być umieszczone wzdłuż działki nr (...) stanowiącej drogę dojazdową w pasie o szerokości 2 m od granicy działki wyznaczającej drogę z działkami (...) i w pasie 2 m do 1/3 długości działki (...).

/dowód: warunki techniczne do projektowania przyłącza wodociągowego z dnia 11.01.2011 r. – k. 13, 55, 122, inne warunki techniczne – k. 122-127, decyzja Starosty (...) z dnia 21.12.2007 r. Nr (...) - (...) – k. 56-57/

Na podstawie wydanych przez Gminę K. warunków technicznych, na zlecenie P. Z. w kwietniu 2011 r. został opracowany projekt zagospodarowania terenu wraz z opisem instalacji i rysunkami wykonawczymi, dotyczący budowy przyłącza wodociągowego do budynku mieszkalnego zlokalizowanego na nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...), pozytywnie zaopiniowany przez Zespół (...) Dokumentacji Projektowej Starostwa Powiatowego w K.. Przebieg projektowanego przyłącza wodociągowego obejmował nieruchomości stanowiące jedynie współwłasność P. Z. tj. działki nr (...), budowa przyłącza odbywała się bez uzyskania pozwolenia na jego budowę.

/dowód: warunki techniczne do projektowania przyłącza wodociągowego z dnia 11.01.2011 r. – k. 13, 55, 122, projekt zagospodarowania terenu wraz z opisem instalacji i rysunkami wykonawczymi – k. 7-12, opinia uzgodnienia dokumentacji projektowej – k. 14-18, pismo Starostwa Powiatowego w K. z dnia 18 marca 2013 r. – k. 76/

Stosownie do dokumentacji projektowej, w dniu 5 kwietnia 2012 r. P. Z. wystąpił do Gminy K. o wyrażenie zgody na wykonanie projektowanej inwestycji. Pismem z dnia 18 kwietnia 2012 r. Gmina K. zezwoliła na włączenie przyłącza wodociągowego do gminnej sieci wodociągowej zgodnie z projektem.

/dowód: wniosek powoda z dnia 5.04.2012 r. – k. 58, zezwolenie z dnia 18 kwietnia 2012 r. – k. 19, 59/

P. Z. z własnych środków sfinansował inwestycję polegającą na wybudowaniu instalacji wodociągowej o długości ok. 230 mb, którą włączono do wodociągu wiejskiego położonego wzdłuż drogi gminnej (działka nr (...)), a następnie przeprowadzono wzdłuż działki (...) (stanowiącej drogę dojazdową) i zakończono na granicy działki nr (...). Instalację zaprojektowano w taki sposób, by właściciele działek o nr (...) mieli również możliwość podłączenia się w przyszłości do publicznej sieci wodociągowej.

/dowód: zeznania świadka T. B. – k. 326v-327v, projekt zagospodarowania terenu wraz z opisem instalacji i rysunkami wykonawczymi – k. 7-12, opinia uzgodnienia dokumentacji projektowej – k. 14-18, pismo W. B. z dnia 10.06.2013 r. – k. 116, wniosek powoda z dnia 5.04.2012 r. – k. 58, zezwolenie z dnia 18 kwietnia 2012 r. – k. 19, 59, protokół odbioru przyłącza z dnia 31 maja 2012 r. – k. 20, 114, 115/

Wybudowane przewody wodociągowe w działce o numerze ewidencyjnym (...) stanowiły przyłącze wodociągowe.

/dowód: warunki techniczne do projektowania przyłącza wodociągowego z dnia 11.01.2011 r. – k. 13, 55, 122, projekt zagospodarowania terenu wraz z opisem instalacji i rysunkami wykonawczymi – k. 7-12, opinia uzgodnienia dokumentacji projektowej – k. 14-18, zezwolenie z dnia 18 kwietnia 2012 r. – k. 19, 59, protokół odbioru przyłącza z dnia 31 maja 2012 r. – k. 20, 114, 115, pisemna opinia biegłego z zakresu budowy instalacji wodociągowych Z. M. wraz z opinią uzupełniającą – k. 87-90, 131-132/

Wybudowane przewody wodociągowe w działce o numerze ewidencyjnym (...) o długości 230 mb pod względem technicznym spełniają wymagania uznania je za fragment sieci wodociągowej.

/dowód: pisemna opinia biegłego z zakresu budowy instalacji wodociągowych H. K. – k. 161-253/

Odbiór wybudowanego z rur PCV Ø 90 o długości 230 mb przyłącza wodociągowego przez konserwatora wodociągów w Gminie K. nastąpił z dniem 31 maja 2012 r., co spowodowało jego faktyczne włączenie do gminnej sieci wodociągowej, pomimo że wskazany punkt podłączenia był najdalszym z możliwych.

/dowód: wniosek powoda z dnia 5.04.2012 r. – k. 58, zezwolenie z dnia 18 kwietnia 2012 r. – k. 19, 59, protokół odbioru przyłącza z dnia 31 maja 2012 r. – k. 20, 114, 115, pisemna opinia biegłego z zakresu budowy instalacji wodociągowych H. K. – k. 161-253/

Łączny koszt budowy odcinka przyłącza wodociągowego od zaworu położonego na działce nr (...) do granicy działki nr (...) wyniósł 46.125,50 zł, kwota ta obejmowała koszt usługi wykonania instalacji na działce nr (...) (44.280,00 zł) oraz koszty usług geodezyjnych dla projektowanego wodociągu (łącznie 1.845,50 zł). Kwota ta nie uwzględnia kosztów budowy przyłącza wodociągowego znajdującego się w granicach działki nr (...).

/dowód: faktura VAT nr (...) – k. 21, rachunek nr (...) – k. 22, 69, rachunek nr (...) – k. 23, 70, potwierdzenie wykonania przelewu z dnia 12.06.2012 r. – k. 68, zeznania świadka T. B. – k. 326v-327v/

Całkowity koszt robót (bez wymiany gruntu) poniesiony przez powoda szacunkowo wynosił 46.768,50 zł, w tym: opracowanie projektu 1.500,00 zł, prace geodezyjne 1.845,50 zł, wykonanie wodociągu 43.422,69 zł [35.303,00 zł x 23% VAT]. Rozbieżności wynikające z kosztorysów złożonych przez pozwaną wynikają z faktu, że powód był inwestorem jednorazowym, nierokującym generowania następnych zleceń tego typu, a podmioty, których kosztorysy dołączono do akt sprawy, prowadzą w sposób ciągły inwestycje tego typu lub w nich w sposób permanentny uczestniczą. Ceny rynkowe to najczęściej ceny wynegocjowane przez strony, przy których to negocjacjach brane są pod uwagę różne aspekty bieżącej i ewentualnie przyszłej współpracy. Powód jako jednorazowy inwestor nie mógł

wynegocjować takich cen jak podmioty zlecające tego typu prace w sposób permanentny. Racjonalnym jest, aby ewentualna wycena robót powstała przy użyciu czynników cenotwórczych uzgodnionych między stronami.

/dowód: pisemna opinia biegłego z zakresu budowy instalacji wodociągowych I. B. wraz z opinią uzupełniającą – k. 339-353, 406-414/

Pismem z dnia 6 lipca 2012 r. P. Z. wystąpił do Wójta Gminy K. z żądaniem odpłatnego przejęcia na własność wybudowanej na działce nr (...) części sieci wodociągowej. Jako podstawę roszczenia wskazał znowelizowany przez ustawę z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731) przepis art. 49 kodeksu cywilnego, który wszedł w życie z dniem 3 sierpnia 2008 r. Zgodnie z brzmieniem § 2 w/w przepisu osoba, która poniosła koszty budowy urządzeń służących do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej i jest ich właścicielem może żądać, aby przedsiębiorca (tj. gmina lub przedsiębiorstwo wodno-kanalizacyjne), który przyłączył je do swojej sieci, nabył ich własność za odpowiednim wynagrodzeniem. Gmina K. pismem z dnia 24 października 2012 r. nie uznała zasadności zgłoszonego roszczenia. Swoje stanowisko uzasadniła faktem, że wybudowana instalacja nie jest urządzeniem wodociągowym w myśl art. 2 pkt 6) ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, a zatem nie stanowi ona części sieci wodociągowej.

/dowód: wezwanie przedprocesowe z dnia 6 lipca 2012 r. – k. 24-25, pismo pozwanej z dnia 24 października 2012 r. – k. 26-27/

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o przywołane dowody, jedynie w ograniczonym zakresie przywołane okoliczności faktyczne były bezsporne.

Wprawdzie zgodnie ze wskazaniem biegłego z zakresu budowy instalacji wodociągowych H. K. wybudowane przez powoda przewody wodociągowe w działce o numerze ewidencyjnym (...) pod względem technicznym spełniają wymagania uznania je za fragment sieci wodociągowej, jednakże przewody te, mając na względzie definicję zawartą w art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz wskazanie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2017 r., III SZP 2/16, Biul. SN 2017 nr 6, jako łączące sieć wodociagową z wewnętrzną instalacją wodociagową w nieruchomości odbiorcy usług (działka nr (...)) na całej swojej długości są przyłączem wodociagowym. Jednocześnie jednak należało zauważyć, że po wybudowaniu tych przewodów przez powoda nastąpiło ich włączenie do gminnej sieci wodociagowej, przewody te spełniają wskazane przez pozwaną wymogi techniczne, służą doprowadzaniu wody do powoda jako odbiorcy usługi zaopatrzenia w wodę.

Z kolei wskazana przez powoda wysokość kosztów budowy urządzeń znajduje potwierdzenie w oszacowaniu dokonanym przez biegłą z zakresu budowy instalacji wodociagowych I. B., która w swej uzupełniającej opinii ustosunkowała się do zastrzeżeń strony pozwanej oraz przedłożonych kosztorysów (k. 371-392). Wskazana opinia zasługiwała na przymiot wiarygodności ze względu na jej wewnętrzną spójność, zupełność i konsekwencję oraz fakt, że została wydana zgodnie z zasadami wiedzy specjalistycznej danego biegłego w oparciu o analizę okoliczności istotnych do sporządzenia opinii. Tych warunków w zakresie dokonania oszacowania wysokości kosztów budowy urządzeń wodociagowych nie spełniała opinia sporządzona przez biegłego H. K., w tej części cechowała ją duża ogólność i warunkowość przyjętych podstaw do szacowania.

Należy zauważyć, że opinia biegłego podlega, jak inne dowody, ocenie według art. 233 § 1 k.p.c., lecz odróżniają ją szczególne kryteria oceny. Stanowią je zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej wniosków. Przedmiotem opinii biegłego nie jest przedstawienie faktów, lecz ich ocena na podstawie wiedzy fachowej (wiadomości specjalnych). Przy ocenie opinii sąd nie może zająć stanowiska odmiennego, niż wyrażone w tej opinii, na podstawie własnej oceny stanu faktycznego, jeżeli jest ona prawidłowa i jeżeli odmiennie ustalenia nie mają oparcia w pozostałym materiale dowodowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2005 r., II UK 277/04, OSNP 2006/5-6/97; wyrok

Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2002 r., V CKN 1354/00, LEX nr 77046; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 1987r., II URN 228/87, (...).

Należało zauważyć, że pozwana gmina nie wykazała, że faktyczna wartość wybudowanych urządzeń była inna, niż to wynika z przedłożonych przez powoda dokumentów, czy wskazań wynikających z opinii biegłej z zakresu budowy instalacji wodociągowych I. B..

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotowe powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Należy stwierdzić, że żądanie zobowiązania do złożenia oświadczenia woli może być skutecznie dochodzone tylko wtedy, gdy obowiązek złożenia określonego oświadczenia woli wynika z zobowiązania albo z przepisu ustawy, a więc gdy na gruncie prawa materialnego istnieje podstawa do stwierdzenia obowiązku złożenia oświadczenia woli oznaczonej treści, ciążącego na określonej osobie.

Zgodnie z art. 64 k.c. prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające obowiązek danej osoby do złożenia oznaczonego oświadczenia woli, zastępuje to oświadczenie. Jeżeli dłużnik jest obowiązany do złożenia oznaczonego oświadczenia woli, prawomocne orzeczenie sądu zobowiązujące do złożenia oświadczenia zastępuje oświadczenie dłużnika (art. 1047 § 1 k.p.c.).

Przepis art. 64 k.c. nie stwarza samoistnej podstawy dla kreowania obowiązku wyrażenia oświadczenia woli, a jedynie określa skutki prawne wynikające ze stwierdzenia tego obowiązku, którego źródłem są określone stosunki materialnoprawne.

Należy stwierdzić, że ocena czy dane urządzenie przesyłowe wchodzi w skład przedsiębiorstwa odbywa się wyłącznie w oparciu o kryterium funkcjonalne, bez znaczenia pozostaje natomiast jaki tytuł prawny przysługuje przedsiębiorcy do przyłączonych urządzeń. Istotne jest jednak, że z chwilą przyłączenia następuje zerwanie z wyrażoną w art. 191 k.c. zasadą *superficies solo cedit*, takie urządzenia nie stanowią już części składowej gruntu, choć przyłączenie samo w sobie nie stanowi źródła jakiegokolwiek prawa przedsiębiorcy przesyłowego w odniesieniu do przyłączonych urządzeń.

Przepis art. 49 § 2 k.c., w wyniku nowelizacji dokonanej z dniem 3 sierpnia 2008 r., stanowi, że osoba, która poniosła koszty budowy urządzeń, o których mowa w § 1, i jest ich właścicielem, może żądać, aby przedsiębiorca, który przyłączył urządzenia do swojej sieci, nabył ich własność za odpowiednim wynagrodzeniem, chyba że w umowie strony postanowiły inaczej.

Podstawę roszczenia o zobowiązanie do odpłatnego przeniesienia własności urządzeń wodociągowych lub kanalizacyjnych stanowi - od chwili wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2008 r. Nr 116, poz. 731) - art. 49 § 2 k.c. Przepis ten dotyczy również sytuacji, w których odnośne urządzenia zostały wybudowane i podłączone do sieci przed dniem 3 sierpnia 2008 r. Tym samym przesłanki roszczenia o zobowiązanie do nabycia przyłączonych urządzeń do sieci za odpowiednim wynagrodzeniem zostały uregulowane wyłącznie w art. 49 k.c., który stanowi jego samodzielną podstawę.

Strony nie osiągnęły porozumienia odnośnie warunków nabycia przez pozwaną gminę prawa do wybudowanych przez powoda urządzeń wodociągowych włączonych do sieci wodociągowej należącej do pozwanej gminy, powodowi przysługiwało zatem roszczenie przewidziane w przepisie art. 49 § 2 k.c.

W niniejszej sprawie należało określić, co oznacza pojęcie urządzeń służących do odprowadzania płynów i innych substancji, a w szczególności, jaki jest stosunek art. 49 § 1 k.c. do art. 2 ust. 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2001 Nr 72, poz. 747 z późn. zm.) i czy na gruncie art. 49 § 1 k.c. aktualny jest podział instalacji wodociągowej na sieć wodociagową i przyłącza wodociagowe, którymi to terminami posługuje się ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Zagadnienie to miało zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, gdyż było przedmiotem największych

kontrowersji między stronami. Pozwana zarzucała bowiem, że objęta pozwem część instalacji wodociągowej stanowi przyłączy w rozumieniu przepisów tej ustawy, wobec czego zgodnie z art. 15 ust. 2 koszty ich budowy ponosi osoba ubiegająca się o przyłączenie nieruchomości do sieci i do urządzeń tych nie znajduje zastosowania regulacja art. 49 § 2 k.c.

Wypada zauważyć, że w art. 49 § 1 k.c. ustawodawca nie zdefiniował pojęcia „urządzenie”, wskazując jedynie na jego przeznaczenie, w przepisie tym brak także odwołania do przepisów pozakodeksowych, w tym zawartych w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Definicje zamieszczone w tej ustawie są oparte na określeniach technicznych, nieprzydatnych w prawie cywilnym, w szczególności w kodeksie cywilnym. Skoro definicje zawarte w pozakodeksowych aktach prawnych nie wyczerpują treści pojęcia „urządzenie”, o jakim mowa w art. 49 § 1 k.c., należy odwołać się do definicji językowej. Skoro określona instalacja służy do odprowadzania i doprowadzania płynów i nie stanowi instalacji wewnętrznej będącej zawsze częścią składową nieruchomości, mieści się w pojęciu „urządzenie” w rozumieniu art. 49 § 1 k.c., a tym samym może być przedmiotem roszczenia przewidzianego w § 2 tego przepisu, tak też przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z 19 listopada 2014 r., II CSK 169/14, niepubl., wskazując, że dyspozycją art. 49 § 1 k.c. objęte są zarówno sieci wodociągowe, jak i przyłącza sieci wodociągowych w rozumieniu przepisów ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Wnioskowi temu nie stoi na przeszkodzie uregulowanie zawarte w art. 15 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, ponieważ nie może ono stanąć na przeszkodzie możliwości realizowania uprawnienia z art. 49 § 2 k.c.

Urządzenia, o których mowa w pozwie, spełniają opisane wyżej wymogi, zostały wybudowane przez powoda, który poniósł koszty budowy i jest właścicielem tych urządzeń.

Przepis art. 49 k.c. nie stanowi samoistnej podstawy prawnej przejścia urządzeń służących do doprowadzenia lub odprowadzenia wody, pary, gazu, prądu elektrycznego oraz innych podobnych urządzeń na własność właściciela przedsiębiorstwa przez ich połączenie z siecią należącą do tego przedsiębiorstwa (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 8 marca 2006 r., III CZP 105/05, OSNC 10/2006, poz. 159).

Wejście przyłączonych urządzeń w skład przedsiębiorstwa jest jedynie kwestią faktu, który nie oznacza, że stają się one własnością przedsiębiorcy. Właścicielowi przedsiębiorstwa mogą bowiem przysługiwać nie tylko prawo własności tych urządzeń, lecz także inne prawa rzeczowe albo obligacyjne. Z punktu widzenia realizacji zadań przedsiębiorstwa decydujące znaczenie ma zapewnienie przedsiębiorcy możliwości gospodarczego wykorzystania wymienionych urządzeń, a nie ich status prawny. O tym, jaki tytuł prawny do przyłączonych urządzeń będzie przysługiwał przedsiębiorcy sieciowemu, decyduje umowa stron, a jeżeli do jej zawarcia nie dojdzie, właściciel przedsiębiorstwa sieciowego będzie jedynie posiadaczem przyłączonych urządzeń.

Stosownie do art. 49 § 2 k.c. osoba, która poniosła koszty budowy urządzeń, o których mowa w § 1, i jest ich właścicielem, może żądać, aby przedsiębiorca, który przyłączył urządzenia do swojej sieci, nabył ich własność za odpowiednim wynagrodzeniem, chyba że w umowie strony postanowiły inaczej. Z żądaniem przeniesienia własności tych urządzeń może wystąpić także przedsiębiorca. Powstanie roszczenia, o którym mowa w art. 49 § 2 k.c. wymaga istnienia trzech przesłanek: 1) poniesienia kosztów budowy przedmiotowych urządzeń, 2) ich własności przysługującej temu, kto poniósł te koszty i 3) przyłączenia urządzeń przez przedsiębiorcę do swojej sieci.

W konkretnych okolicznościach niniejszej sprawy zaistniały wszystkie te przesłanki. Wybudowane urządzenia przesyłowe, których koszt budowy poniósł powód, i których własność przysługuje powodowi, zostały włączone do istniejącej sieci wodociągowej zarządzanej przez pozwaną gminę.

Urządzenia te zachowują odrębność prawną jako rzeczy ruchome, będące samodzielnym przedmiotem własności osoby, która poniosła koszty ich budowy, niezależnie od tego, czy zostały włączone do instalacji. Przyłączenie do sieci gminnej skutkowało jedynie nabyciem posiadania instalacji przez pozwaną gminę i nie doprowadziło do nabycia jej własności, jako części składowej sieci gminnej.

Wypadało zauważyć, że zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków jest zadaniem własnym gminy. W tym zakresie pozwana gmina nie posługiwała się przedsiębiorstwem wodno-kanalizacyjnym, lecz wskazane zadania wykonywała we własnym zakresie.

W niniejszej sprawie bezsporna była okoliczność przyłączenia instalacji wodociągowej wybudowanej przez powoda na działce nr (...) do gminnej sieci wodociągowej.

Nie ulega wątpliwości, że budowa przyłączy wodociągowo-kanalizacyjnych jest obowiązkiem osoby ubiegającej się o przyłączenie do sieci (art. 15 ust. 2 ustawy o zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków). Użyte w ustawie określenie przyłączy kanalizacyjne oznacza - stosownie do art. 2 pkt 5 tej ustawy - odcinek przewodu łączącego wewnętrzną instalację kanalizacyjną w nieruchomości odbiorcy usług z siecią kanalizacyjną, za pierwszą studzienką, licząc od strony budynku, a w przypadku jej braku - od granicy nieruchomości, natomiast przyłączy wodociągowe stanowi odcinek przewodu łączącego sieć wodociągową z wewnętrzną instalacją wodociągową w nieruchomości odbiorcy usług wraz z zaworem za wodomierzem głównym (art. 2 pkt 6).

Według art. 15 ust. 2 ustawy przyłączy kanalizacyjne i wodociągowe wybudowane ze środków własnych, przez osobę ubiegającą się o przyłączenie do sieci, stanowi własność tej osoby, chyba, że umowa zawiera inne postanowienia w tym przedmiocie.

Urządzenia wymienione w art. 49 § 1 k.c., po wejściu w skład przedsiębiorstwa zachowują status samoistnych rzeczy ruchomych, które mogą być przedmiotem odrębnej własności i odrębnego obrotu. W świetle art. 49 § 2 k.c. sfinansowanie kosztów budowy urządzeń ma zasadnicze znaczenie dla określenia, kto jest ich właścicielem po wejściu w skład przedsiębiorstwa, o czym przesądza ich status prawny samoistnych rzeczy ruchomych (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2010 r., V CSK 206/09, niepubl.; z dnia 22 stycznia 2010 r., V CSK 195/09, OSNC 2010, nr 7-8, poz. 116; z dnia 13 kwietnia 2011 r., V CSK 309/10, niepubl.; z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 521/13; niepubl.; z dnia 7 marca 2014 r., IV CSK 442/13, niepubl.; z dnia 19 listopada 2014 r., II CSK 169/14, niepubl.).

W konsekwencji powód ponosząc koszty budowy urządzeń jest ich właścicielem i to niezależnie od uprawnień przysługujących mu do nieruchomości (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 26/11, OSNC 2012, Nr 1, poz. 8).

Urządzenia przesyłowe wybudowane przez powoda pozostają w faktycznym posiadaniu pozwanej gminy, zostały włączone do istniejącej sieci wodociągowej zarządzanej przez pozwaną gminę. Realizacja budowy spornej instalacji wodociągowej była zgodna z warunkami technicznymi wydanymi przez pozwaną gminę, odbiór wykonanych urządzeń i podłączenie ich do gminnej sieci wodociągowej dokonane zostały z udziałem przedstawicieli pozwanej, nie zostały zgłoszone żadne zastrzeżenia dotyczące stanu technicznego tych urządzeń, wybudowane urządzenia spełniają swoje funkcje przesyłowe. Brak pozwolenia na budowę nie może być traktowany jako niedopełnienie warunków technicznych inwestycji.

Za potraktowaniem przyłącza jako elementu składowego sieci, po jego przyłączeniu do sieci, przemawia także definicja sieci z art. 2 pkt 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Skoro siecią są przewody w posiadaniu przedsiębiorstwa, które służą do dostarczania wody albo odprowadzania ścieków, to wskutek przyłączenia do sieci przyłącza wodociągowego możliwe jest doprowadzanie cieczy do odbiorcy usługi. Dlatego przyłączy powinno wchodzić ostatecznie w skład sieci, ponieważ służy do doprowadzania wody, jest przewodem i jest wykorzystywane w tym celu przez przedsiębiorstwo sieciowe.

Zasadniczym kryterium wyznaczającym co jest siecią, a co przyłączem, jest to, kto faktycznie daną rzeczą włada. Podział odcinków przewodu kanalizacyjnego, a także wodociągowego, na stanowiące przyłączy i te, które są elementami sieci, nie ma charakteru dychotomicznego w tym znaczeniu, że jest niezmienny bez względu na moment ich definiowania, lecz ulega zmianom w zależności od tego, w którym momencie oceniany jest stan posiadania

przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjnego. Jeżeli bowiem w wyniku realizacji budowy przyłącza dojdzie do jego zespolenia z istniejącą w tym momencie siecią, to przyłącze przekształci się w element sieci (por.

uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2017 r., III SZP 2/16, Biul. SN 2017 nr 6). Nie ulega wątpliwości, że objęty żądaniem pozwu fragment wybudowanych przez powoda przewodów wodociągowych w drodze wewnętrznej we wsi R. gminie K. stanowiącej działkę gruntu oznaczoną numerem ewidencyjnym (...) został włączony do istniejącej gminnej sieci wodociągowej, wskutek czego stał się elementem składowym tej sieci.

Z tych względów w oparciu o przywołane przepisy przedmiotowe powództwo podlegało uwzględnieniu.

Zgodnie z art. 84 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.) sąd z urzędu zwraca stronie wszelkie należności z tytułu wydatków, stanowiące różnicę między kosztami pobranymi od strony a kosztami należnymi, stosując odpowiednio przepisy art. 80-82 tej ustawy. Uiszczona przez powoda P. Z. zaliczka w kwocie 1.000,00 zł zaksięgowana pod pozycją 130037 (k. 63) nie została wykorzystana w całości, pozostała kwota 215,00 zł, również zaliczka w kwocie 2.000,00 zł zaksięgowana pod pozycją 500000862202 (k. 317) nie została wykorzystana w całości, pozostała kwota 651,20 zł. Z kolei uiszczona przez pozwaną zaliczka w kwocie 500,00 zł zaksięgowana pod pozycją 500017775564 (k. 398) nie została wykorzystana w całości, pozostała kwota 114,36 zł, zaś zaliczka w kwocie 1.000,00 zł (k. 310) nie została w ogóle wykorzystana. W oparciu o przywołane przepisy kwoty te podlegały zwrotowi odpowiednio na rzecz powoda i pozwanej tytułem zwrotu niewykorzystanych zaliczek, o czym sąd postanowił w punkcie 2. wyroku.

Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony (art. 98 § 3 k.p.c.).

Powód w przedmiotowej sprawie poniósł koszt wynagrodzenia fachowego pełnomocnika w osobie adwokata w kwocie 2.400,00 złotych, uiścił opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł, uiścił opłatę sądową od pozwu w kwocie 2.307,00 zł, poniósł wydatki na poczet wynagrodzenia biegłych w kwocie 3.449,60 zł, co stanowi w sumie kwotę 8.213,60 zł.

W konsekwencji sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda poniesione faktycznie przez powoda koszty procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., ustalając koszty zastępstwa procesowego w oparciu o przepis § 6 pkt 5) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800).